

นิเวศเมืองและชุมชน

นิเวศเมืองและชุมชน มีพื้นที่ชุมชนเมืองรวมทั้งสิ้น 56 แห่ง เป็นพื้นที่ราว 551.37 ตารางกิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 117 แห่ง และแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์รวม 263 แห่ง

จากการทบทวนข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า พื้นที่เมืองและชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ในปี พ.ศ.2545 มีพื้นที่ทั้งสิ้น 829.06 ตารางกิโลเมตร และเพิ่มขึ้นเป็น 1,401.15 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2550 หรือคิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 78.94 ของพื้นที่เมืองและชุมชนในปี พ.ศ.2545 โดยในปี พ.ศ.2550 นี้ มีพื้นที่เขตเมืองที่เป็นเขตเทศบาลในทุกะระดับรวม 56 เทศบาล คิดเป็นพื้นที่ 551.37 ตารางกิโลเมตร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้ที่ดินประเภทชุมชนและเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

ลุ่มน้ำหลัก	ลุ่มน้ำสาขา	การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชุมชนและเมือง	
		ปี พ.ศ. 2545	ปี พ.ศ. 2550
บางปะกง	ลุ่มน้ำสาขาคคลองท่าลาด	125.0	112.49
	ลุ่มน้ำสาขาคคลองหลวง	146.24	150.77
	ลุ่มน้ำสาขามาแม่น้ำนครนายก	90.12	230.40
	ลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำบางปะกง	133.42	173.06
	รวม	494.78	666.72
ปราจีนบุรี	ลุ่มน้ำสาขามาแม่น้ำพระปรอง	83.96	141.29
	ลุ่มน้ำสาขาคคลองพระสะทึง	87.27	128.39
	ลุ่มน้ำสาขามาแม่น้ำปราจีนตอนล่าง	121.34	392.55
	ลุ่มน้ำสาขามาแม่น้ำหนุมาน	41.71	82.20
	รวม	334.28	734.43
รวมลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี		829.06	1,401.15

ที่มา : ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดินและการวิเคราะห์โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, 2551

ชุมชนเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ในการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาในพื้นที่เทศบาลทุกระดับที่จัดเป็นตัวแทนของเขตชุมชนเมือง การตรวจสอบข้อมูลโดยเทคนิคสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีชุมชนที่จัดตั้งเป็นเทศบาลรวม 56 เทศบาล และสรุปรวมพื้นที่ชุมชนเมืองทั้งสิ้น 551.37 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.92 ของพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีทั้งหมด เมื่อพิจารณาถึงความเป็นเมือง

วิเคราะห์จากข้อมูลการจัดตั้งเทศบาลต่างๆ พบว่า ชุมชนเมืองเทศบาลทั้ง 56 แห่ง เป็นชุมชนที่ตั้งมาก่อนปี พ.ศ.2543 รวมทั้งสิ้น 7 เทศบาล ประกอบด้วย ชุมชนที่เป็นชุมชนหลักในปัจจุบัน ได้แก่ เทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลบางคล้า เทศบาลเมืองปราจีนบุรี เทศบาลเมืองนครนายก เทศบาลเมืองพนัส นิคม เทศบาลตำบลบ้านบึง เทศบาลเมืองสระแก้ว จำนวนประชากรในเขตเมืองดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ.2543 ที่มีเพียง 7 เทศบาล จะมีประชากรรวมกันทั้งสิ้น 135,752 คน หลังจากปี พ.ศ.2543 มีการจัดตั้งเขต เทศบาลเพิ่มตามศักยภาพของแต่ละชุมชน รวมเป็นจำนวนชุมชนเมืองทั้งสิ้น 56 เทศบาล รวมประชากรในปี พ.ศ.2544 ทั้งสิ้น 393,144 คน จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นโดยลำดับจนปี พ.ศ.2550 จำนวนประชากรของทั้ง 56 เทศบาล รวมกันทั้งสิ้นมีจำนวน 550,224 คน ซึ่งคิดเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น 157,080 คน และเป็นอัตราการเพิ่มร้อยละ 39.95 หรือเพิ่มขึ้นเป็น 1.40 เท่า ของประชากรในปี พ.ศ.2544 ดังแสดงสถิติของประชากรจาก ช่วงปี พ.ศ.2541-2543 และ พ.ศ.2544-2548 ในเขตเทศบาลของพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีในตารางที่ 2 และรูปที่ 1 แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรในเขตเมืองของพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

ตารางที่ 2 สถิติประชากรในเขตชุมชนเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ช่วงปี พ.ศ. 2541-2550

จังหวัด/เทศบาล	ปี พ.ศ.									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	44,384	43,982	43,793	43,820	43,884	43,053	39,846	39,695	39,572	39,535
เทศบาลตำบลหัวสำโรง	-	-	-	6,089	5,910	5,961	5,967	6,024	6,012	6,031
เทศบาลตำบลแปลงยาว	-	-	-	5,775	5,470	4,573	4,528	4,534	4,576	4,733
เทศบาลตำบลทุ่งสะเดา	-	-	-	1,821	1,997	2,076	2,126	2,379	2,533	2,540
เทศบาลตำบลสนามชัยเขต	-	-	-	3,724	3,853	3,896	3,909	3,942	4,027	4,105
เทศบาลตำบลพนมสารคาม	-	-	-	6,086	6,287	6,430	6,613	6,762	6,923	7,098
เทศบาลตำบลเขาหินซ้อน	-	-	-	3,192	3,329	3,310	3,287	3,340	3,365	3,397
เทศบาลตำบลเกาะขนุน	-	-	-	3,384	3,385	3,372	3,377	3,408	3,632	3,509
เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์	-	-	-	1,271	1,280	1,287	2,588	2,593	2,635	2,723
เทศบาลตำบลบางวัว	-	-	-	2,747	2,719	2,707	2,763	2,822	2,927	3,111
เทศบาลตำบลบางปะกง	-	-	-	7,088	6,985	6,819	6,766	6,726	6,669	6,570
เทศบาลตำบลท่าสะอ้าน	-	-	-	3,439	3,484	3,433	3,377	3,404	3,445	3,375
เทศบาลตำบลท่าข้าม	-	-	-	7,523	7,567	7,591	7,860	7,896	7,855	7,853
เทศบาลตำบลบางน้ำเปรี้ยว	-	-	-	2,211	2,382	2,398	2,435	2,458	2,477	2,438
เทศบาลตำบลบางขนาก	-	-	-	2,328	2,330	2,297	2,293	2,300	2,295	2,270
เทศบาลตำบลคอนฉิมพลี	-	-	-	1,514	1,614	1,581	1,567	1,586	1,736	1,920
เทศบาลตำบลปากน้ำ	-	-	-	3,809	3,860	3,814	5,483	5,434	5,438	5,482
เทศบาลตำบลนครเนื่องเขต	-	-	-	-	-	-	-	1,473	1,495	1,568
เทศบาลตำบลบางคล้า	8,906	8,888	8,824	9,510	9,572	9,634	9,397	9,145	8,940	8,871
เทศบาลเมืองปราจีนบุรี	22,490	21,783	21,388	21,260	21,347	21,128	20,047	19,910	19,927	19,883
เทศบาลตำบลโคกมะกอก	-	-	-	1,999	2,023	2,007	2,015	2,059	2,077	2,093
เทศบาลตำบลโคกปีบ	-	-	-	6,038	6,136	6,124	6,060	6,066	6,046	6,048
เทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์	-	-	-	3,073	3,260	3,331	3,339	3,327	3,425	3,468
เทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ	-	-	-	3,008	3,018	3,044	3,043	3,033	3,084	3,163

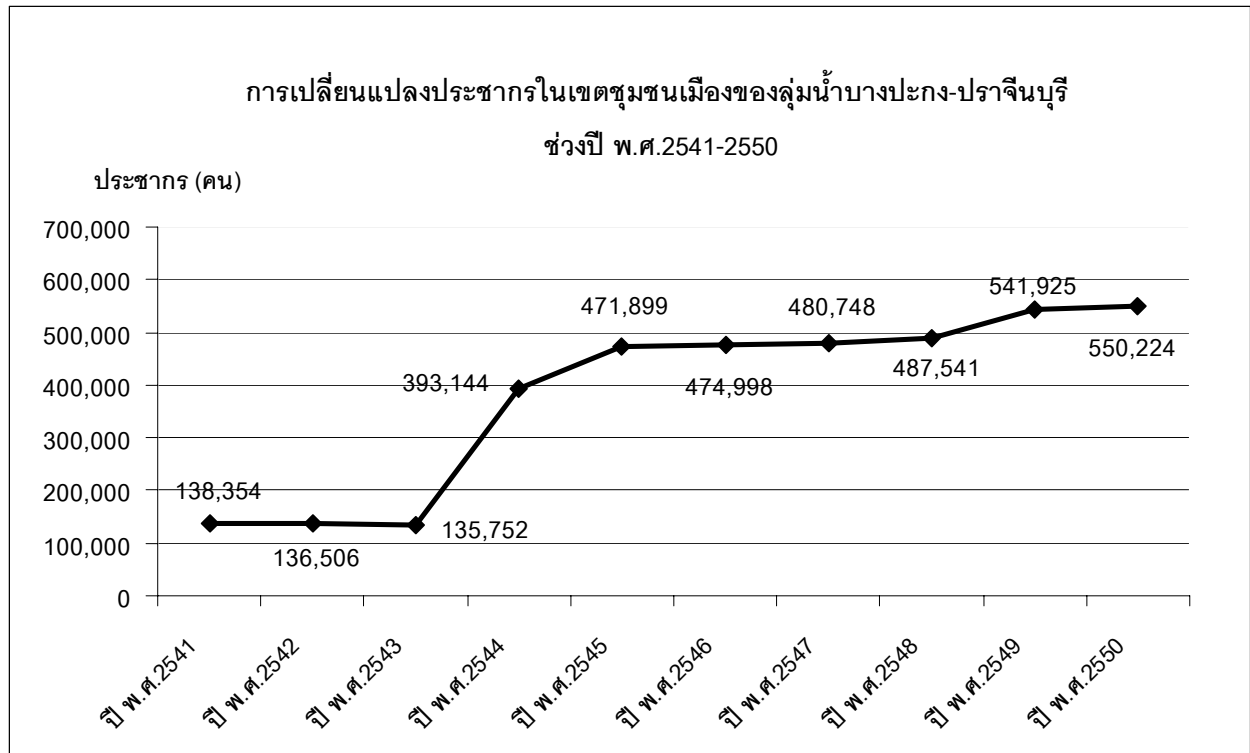
ตารางที่ 2 สถิติประชากรในเขตชุมชนเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ช่วงปี พ.ศ. 2541-2550 (ต่อ-1)

จังหวัด/เทศบาล	ปี พ.ศ.									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)
เทศบาลตำบลประจันตคาม	-	-	-	4,900	4,945	4,931	4,800	4,769	4,759	4,753
เทศบาลตำบลบ้านสร้าง	-	-	-	3,235	3,279	3,249	3,167	3,163	3,158	3,218
เทศบาลตำบลนาดี	-	-	-	7,566	7,568	7,531	7,427	7,491	7,537	7,450
เทศบาลตำบลสระบัว	-	-	-	1,591	1,639	1,450	1,810	1,843	1,830	1,814
เทศบาลตำบลเมืองเก่า	-	-	-	5,429	5,553	3,716	6,357	5,386	5,461	5,527
เทศบาลตำบลบ้านนาปรือ	-	-	-	2,143	2,103	2,090	2,164	2,197	2,211	2,168
เทศบาลตำบลกบินทร์	-	-	-	-	-	4,526	4,235	4,215	4,253	4,257
เทศบาลเมืองนครนายก	18,684	18,508	18,472	18,505	18,379	18,369	17,782	17,587	17,385	17,381
เทศบาลตำบลองครักษ์	-	-	-	2,767	2,752	2,760	2,825	2,843	2,860	2,965
เทศบาลตำบลบ้านนา	-	-	-	5,902	5,875	5,688	5,484	5,430	5,490	5,296
เทศบาลตำบลเกาะหวาย	-	-	-	2,141	2,110	2,087	2,052	2,020	2,017	2,020
เทศบาลตำบลท่าช้าง	-	-	-	944	1,155	1,037	1,019	1,252	1,292	1,212
เทศบาลเมืองหนองปรือ	-	-	-	-	-	-	-	-	48,459	51,711
เทศบาลเมืองบ้านสวน	-	-	-	60,570	60,904	60,880	62,702	63,182	63,728	64,237
เทศบาลเมืองพนัสนิคม	12,563	12,755	12,601	12,536	12,373	12,362	11,951	11,912	11,702	11,657
เทศบาลตำบลท่าบุญมี	-	-	-	6,045	6,137	6,171	6,131	6,335	6,357	6,289
เทศบาลตำบลเกาะจันทร์	-	-	-	4,552	4,509	4,582	4,494	4,513	4,542	4,609
เทศบาลตำบลบ่อทอง	-	-	-	3,409	3,506	3,583	3,654	3,791	3,814	3,887
เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์	-	-	-	-	76,690	79,441	81,838	85,529	89,300	92,361
เทศบาลตำบลบางพระ	-	-	-	13,610	13,684	13,406	13,607	13,591	13,561	13,552
เทศบาลตำบลหนองดู่	-	-	-	10,110	10,335	10,526	12,013	12,259	12,522	12,881
เทศบาลตำบลพานทอง	-	-	-	4,419	4,454	4,576	4,561	4,613	4,663	4,694
เทศบาลตำบลหนองใหญ่	-	-	-	7,283	7,380	7,599	7,570	7,530	7,702	7,503

ตารางที่ 2 สถิติประชากรในเขตชุมชนเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ช่วงปี พ.ศ. 2541-2550 (ต่อ-2)

จังหวัด/เทศบาล	ปี พ.ศ.									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวน ประชากร (คน)
เทศบาลตำบลหัวกุญแจ	-	-	-	3,941	3,894	3,850	3,896	4,037	3,951	3,996
เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว	-	-	-	2,290	1,964	1,951	1,918	2,014	2,031	2,018
เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	-	-	-	3,492	3,421	2,965	3,717	3,997	4,071	4,289
เทศบาลตำบลบ้านบึง	14,173	14,288	14,518	15,031	15,217	15,622	14,899	15,501	16,027	16,608
เทศบาลเมืองสระแก้ว	17,154	16,302	16,156	16,174	16,251	16,358	16,421	16,591	16,894	17,045
เทศบาลตำบลเขาฉกรรจ์	-	-	-	6,969	7,343	7,306	7,242	7,188	7,193	7,133
เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น	-	-	-	10,823	10,783	10,526	10,351	10,461	10,077	9,990
เทศบาลตำบลศาลาลำดวน	-	-	-	2,581	2,567	2,564	2,552	2,532	2,528	2,477
เทศบาลตำบลท่าเกษม	-	-	-	3,477	3,437	3,430	3,423	3,453	3,439	3,442
รวมทั้งหมด	138,354	136,506	135,752	393,144	471,899	474,998	480,748	487,541	541,925	550,224

ที่มา : กรมการปกครอง, 2550

รูปที่ 1
การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตชุมชนเมือง
ของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ช่วงปี พ.ศ.2541-2550

เมื่อนำจำนวนประชากรในเขตเมืองของทุกเทศบาลมาวิเคราะห์ร่วมกับขนาดพื้นที่ของแต่ละเทศบาล จะประเมินความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ได้ดังตารางที่ 3 พบว่าเฉพาะในเทศบาลที่มีที่ตั้งในเขตกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ในภาพรวมตามขอบเขตจังหวัด เขตเมืองในจังหวัดชลบุรี มีความหนาแน่นของประชากรในปี พ.ศ.2550 มากที่สุด คิดเป็น 544.63 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ เขตเมืองของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ 212.43 คนต่อตารางกิโลเมตร เขตเมืองจังหวัดปราจีนบุรี มีความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ 115.79 คนต่อตารางกิโลเมตร เขตเมืองจังหวัดสระแก้ว มีความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ 72.70 คนต่อตารางกิโลเมตร และเขตเมืองจังหวัดนครนายก มีความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ 52.37 คนต่อตารางกิโลเมตร ดังรูปที่ 2

ตารางที่ 3 สัดส่วนและความหนาแน่นของประชากรในเขตเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

จังหวัด/เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ปี พ.ศ.2548			ปี พ.ศ.2549			ปี พ.ศ.2550		
		ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	12.76	39,695.00	16,946.00	3,110.89	39,572.00	17,259.00	3,101.25	39,535.00	17,341.00	3,098.35
เทศบาลตำบลหัวลำโพง	8.88	6,024.00	1,995.00	678.38	6,012.00	2,054.00	677.03	6,031.00	2,111.00	679.17
เทศบาลตำบลแปลงยาว	14.20	4,534.00	1,573.00	319.30	4,576.00	1,846.00	322.25	4,733.00	1,987.00	333.31
เทศบาลตำบลทุ่งสะเดา	8.75	2,379.00	1,161.00	271.89	2,533.00	1,329.00	289.49	2,540.00	1,474.00	290.29
เทศบาลตำบลสนามชัยเขต	5.00	3,942.00	1,624.00	788.40	4,027.00	1,719.00	805.40	4,105.00	1,784.00	821.00
เทศบาลตำบลพนมสารคาม	2.30	6,762.00	3,713.00	2,940.00	6,923.00	3,852.00	3,010.00	7,098.00	3,886.00	3,086.09
เทศบาลตำบลเขาหินซ้อน	12.59	3,340.00	1,596.00	265.29	3,365.00	1,727.00	267.28	3,397.00	1,779.00	269.82
เทศบาลตำบลเกาะขนุน	3.60	3,408.00	1,174.00	946.67	3,632.00	1,217.00	1,008.89	3,509.00	1,237.00	974.72
เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์	1.00	2,593.00	901.00	2,593.00	2,635.00	936.00	2,635.00	2,723.00	978.00	2,723.00
เทศบาลตำบลบางวัว	2.50	2,822.00	1,279.00	1,128.80	2,927.00	1,379.00	1,170.80	3,111.00	1,406.00	1,244.40
เทศบาลตำบลบางปะกง	1.30	6,726.00	2,174.00	5,173.85	6,669.00	2,227.00	5,130.00	6,570.00	2,314.00	5,053.85
เทศบาลตำบลท่าสะพาน	1.05	3,404.00	1,786.00	3,241.90	3,445.00	1,794.00	3,280.95	3,375.00	1,839.00	3,214.29
เทศบาลตำบลท่าข้าม	20.22	7,896.00	6,274.00	390.50	7,855.00	6,547.00	388.48	7,853.00	6,678.00	388.38
เทศบาลตำบลบางน้ำเปรี้ยว	1.65	2,458.00	908.00	1,489.70	2,477.00	965.00	1,501.21	2,438.00	999.00	1,477.58
เทศบาลตำบลบางขนาก	5.80	2,300.00	606.00	396.55	2,295.00	610.00	395.69	2,270.00	617.00	391.38
เทศบาลตำบลคอนจิมพลี	0.39	1,586.00	574.00	4,066.67	1,736.00	575.00	4,451.28	1,920.00	568.00	4,923.08
เทศบาลตำบลปากน้ำ	10.07	5,434.00	1,895.00	539.62	5,438.00	1,935.00	540.02	5,482.00	1,977.00	544.39
เทศบาลตำบลนครเนื่องเขต	1.50	1,473.00	460.00	982.00	1,495.00	459.00	996.67	1,568.00	462.00	1,045.33
เทศบาลตำบลบางคล้า	6.53	9,145.00	3,487.00	1,400.46	8,940.00	3,561.00	1,369.07	8,871.00	3,657.00	1,358.50
เทศบาลเมืองปราจีนบุรี	8.34	19,910.00	7,318.00	2,387.29	19,927.00	7,439.00	2,389.33	19,883.00	7,515.00	2,384.05
เทศบาลตำบลโคกมะกอก	15.50	2,059.00	543.00	132.84	2,077.00	565.00	134.00	2,093.00	586.00	135.03
เทศบาลตำบลโคกปีบ	5.35	6,066.00	1,724.00	1,133.83	6,046.00	1,780.00	1,130.09	6,048.00	1,840.00	1,130.47
เทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์	6.20	3,327.00	1,813.00	536.61	3,425.00	1,855.00	552.42	3,468.00	1,888.00	559.35
เทศบาลตำบลรอกสุขสมบูรณ์	13.00	3,033.00	933.00	233.31	3,084.00	957.00	237.23	3,163.00	973.00	243.31
เทศบาลตำบลประจันตคาม	2.00	4,769.00	1,873.00	2,384.50	4,759.00	1,914.00	2,379.50	4,753.00	1,657.00	2,376.50

ตารางที่ 3 สัดส่วนและความหนาแน่นของประชากรในเขตเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี (ต่อ-1)

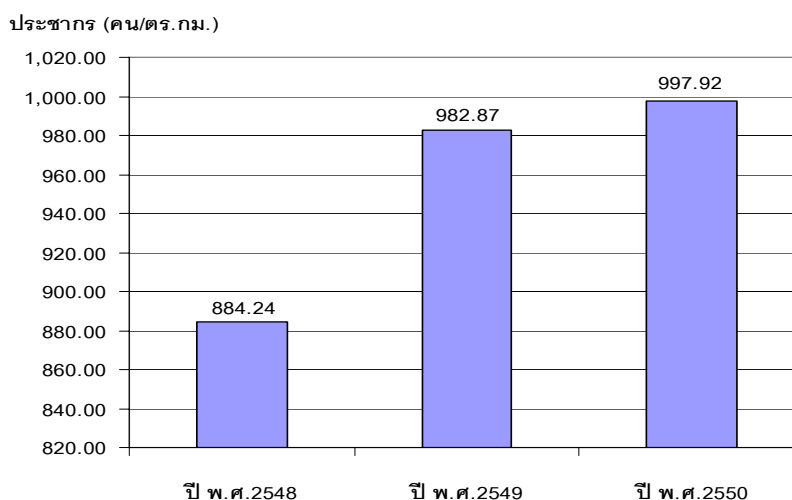
จังหวัด/เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ปี พ.ศ.2548			ปี พ.ศ.2549			ปี พ.ศ.2550		
		ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เทศบาลตำบลบ้านสร้าง	16.00	3,163.00	1,160.00	197.69	3,158.00	1,181.00	197.38	3,218.00	1,188.00	201.13
เทศบาลตำบลนาดี	13.00	7,491.00	2,349.00	576.23	7,537.00	2,395.00	579.77	7,450.00	2,426.00	573.08
เทศบาลตำบลสระบัว	4.25	1,843.00	460.00	433.65	1,830.00	471.00	430.59	1,814.00	473.00	426.82
เทศบาลตำบลเมืองเก่า	10.00	5,386.00	2,058.00	538.60	5,461.00	3,044.00	546.10	5,527.00	3,113.00	552.70
เทศบาลตำบลบ้านนาปรือ	2.00	2,197.00	641.00	1,098.50	2,211.00	645.00	1,105.50	2,168.00	653.00	1,084.00
เทศบาลตำบลกบินทร์	4.48	4,215.00	2,087.00	940.85	4,253.00	2,103.00	949.33	4,257.00	2,106.00	950.22
เทศบาลเมืองนครนายก	15.87	17,587.00	6,527.00	1,108.19	17,385.00	6,659.00	1,095.46	17,381.00	6,839.00	1,095.21
เทศบาลตำบลองครักษ์	1.36	2,843.00	1,112.00	2,090.44	2,860.00	1,164.00	2,102.94	2,965.00	1,175.00	2,180.15
เทศบาลตำบลบ้านนา	2.50	5,430.00	1,986.00	2,172.00	5,490.00	2,002.00	2,196.00	5,296.00	2,070.00	2,118.40
เทศบาลตำบลเกาะหวาย	2.00	2,020.00	643.00	1,010.00	2,017.00	648.00	1,008.50	2,020.00	659.00	1,010.00
เทศบาลตำบลท่าช้าง	1.00	1,252.00	260.00	1,252.00	1,292.00	270.00	1,292.00	1,212.00	280.00	1,212.00
เทศบาลเมืองหนองปรือ	45.54	-	-	-	48,459.00	24,177.00	1,064.10	51,711.00	28,025.00	1,135.51
เทศบาลเมืองบ้านสวน	7.87	63,182.00	31,738.00	8,028.21	63,728.00	32,878.00	8,097.59	64,237.00	33,778.00	8,162.26
เทศบาลเมืองพนัสนิคม	2.76	11,912.00	4,027.00	4,315.94	11,702.00	4,079.00	4,239.86	11,657.00	4,147.00	4,223.55
เทศบาลตำบลท่าบุญมี	18.20	6,335.00	2,699.00	348.08	6,357.00	1,203.00	349.29	6,289.00	2,803.00	345.55
เทศบาลตำบลเกาะจันทร์	96.50	4,513.00	1,190.00	46.77	4,542.00	1,357.00	47.07	4,609.00	1,216.00	47.76
เทศบาลตำบลบ่อทอง	12.63	3,791.00	1,330.00	300.16	3,814.00	1,357.00	301.98	3,887.00	1,418.00	307.76
เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์	1.20	85,529.00	42,927.00	71,274.17	89,300.00	46,145.00	74,416.67	92,361.00	51,452.00	76,967.50
เทศบาลตำบลบางพระ	11.69	13,591.00	6,151.00	1,162.62	13,561.00	6,289.00	1,160.05	13,552.00	6,353.00	1,159.28
เทศบาลตำบลหนองตำลึง	6.38	12,259.00	5,342.00	1,921.47	12,522.00	6,004.00	1,962.70	12,881.00	6,758.00	2,018.97
เทศบาลตำบลพานทอง	7.50	4,613.00	1,750.00	615.07	4,663.00	1,910.00	621.73	4,694.00	2,004.00	625.87
เทศบาลตำบลหนองใหญ่	5.69	7,530.00	2,036.00	1,323.37	7,702.00	2,112.00	1,353.60	7,503.00	2,166.00	1,318.63
เทศบาลตำบลห้วยกุญแจ	1.80	4,037.00	1,550.00	2,242.78	3,951.00	1,576.00	2,195.00	3,996.00	1,602.00	2,220.00
เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว	6.22	2,014.00	584.00	323.79	2,031.00	644.00	326.53	2,018.00	674.00	324.44
เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	19.50	3,997.00	2,867.00	204.97	4,071.00	3,152.00	208.77	4,289.00	3,234.00	219.95

ตารางที่ 3 สัดส่วนและความหนาแน่นของประชากรในเขตเมืองของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี (ต่อ-2)

จังหวัด/เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ปี พ.ศ.2548			ปี พ.ศ.2549			ปี พ.ศ.2550		
		ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ครัวเรือน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เทศบาลตำบลบ้านบึง	8.02	15,501.00	6,993.00	1,932.79	16,027.00	7,242.00	1,998.38	16,608.00	7,494.00	2,070.82
เทศบาลเมืองสระแก้ว	28.00	16,591.00	7,985.00	592.54	16,894.00	8,692.00	603.36	17,045.00	8,829.00	608.75
เทศบาลตำบลเขาฉกรรจ์	8.71	7,188.00	1,782.00	825.26	7,193.00	1,725.00	825.83	7,133.00	1,739.00	818.94
เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น	5.50	10,461.00	3,912.00	1,902.00	10,077.00	3,949.00	1,832.18	9,990.00	4,010.00	1,816.36
เทศบาลตำบลศาลาลำดวน	3.52	2,532.00	827.00	719.32	2,528.00	842.00	718.18	2,477.00	858.00	703.69
เทศบาลตำบลท่าเกษม	11.20	3,453.00	1,012.00	308.30	3,439.00	1,038.00	307.05	3,442.00	1,059.00	307.32

ที่มา : กรมการปกครอง, 2551.

การเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากรในเขตเมือง
ของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

รูปที่ 2 การเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากรในเขตเมือง
ของกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

ความหนาแน่นของประชากรจากกราฟข้างต้น พิจารณาจากจำนวนประชากรโดยเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร จากพื้นที่ชุมชนเมืองทั้งสิ้น 551.37 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.92 ของพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีทั้งหมด พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีมีจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 487,541 คน คิดเป็นความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 884.24 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 541,925 คน ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 982.87 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร และในปี พ.ศ. 2550 พื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีมีจำนวนประชากรสูงที่สุด จำนวน 550,224 คน รวมทั้ง ความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุดคือ 997.92 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร

ชุมชนเมืองมีการจัดการน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล

จากการศึกษาทบทวนโครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง กรมทรัพยากรน้ำ (2547) สรุปแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ชุมชน โดยทั่วไปมลพิษจากชุมชน ปริมาณน้ำเสียประเมินจาก 80% ของปริมาณน้ำใช้ และมีค่าบีโอดี 120 และ 100 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยพบว่าในปีที่ศึกษา ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี จะมีปริมาณน้ำเสียรวม 56 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ภาวะบรรทุกบีโอดี 6.0 ล้านกิโลกรัมบีโอดี/ปี และภาวะบรรทุกที่เคเกินจากชุมชน 1.1 ล้านกิโลกรัมบีโอดี/ปี และในการคาดประมาณ ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี จะมีปริมาณน้ำเสียรวม 106 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ภาวะบรรทุกบีโอดี 11.4 ล้านกิโลกรัมบีโอดีต่อปี และภาวะบรรทุกที่เคเกินจากชุมชน 2.1 ล้านกิโลกรัมบีโอดีต่อปี ตามลำดับ

ปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในกลุ่มน้ำบางปะกงกว่าร้อยละ 70 ของปริมาณน้ำเสียที่ถูกระบายลงแม่น้ำลำคลองเกิดจากชุมชน และอีกร้อยละ 30 เป็นน้ำเสียที่ถูกปล่อยออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งความหนาแน่นของประชากร จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนสารเคมีตกค้างจากภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้นล้วนแต่เป็นสาเหตุหลักของปัญหาน้ำเสีย นอกเหนือจากการขาดจิตสำนึกของประชาชน และผู้ประกอบการในการระบายน้ำทิ้งที่ไม่ผ่านการบำบัดลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมือง ซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่อยู่บริเวณริมน้ำ มีการระบายน้ำทิ้งโดยปล่อยให้ไหลไปตามธรรมชาติจากพื้นดินลงสู่ร่องน้ำต่างๆ จนถึงลำห้วยและลงสู่แม่น้ำ สภาพการระบายน้ำเป็นระบบการระบายน้ำรวม คือระบบระบายน้ำเสียจากชุมชนและน้ำฝนในท่อเดียวกัน แล้วระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ว่างเปล่า ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย จุดทิ้งที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายกและแม่น้ำบางปะกง ซึ่งไหลผ่านเมืองทำให้รับน้ำจากการระบายทั้ง 2 ฝ่าย ส่วนชุมชนซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ริมน้ำ ทำให้มีน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนลงสู่แหล่งน้ำ สร้างปัญหาความสกปรกต่อสภาพแวดล้อมและอนามัยชุมชน โดยมีสาเหตุมาจากการจัดการน้ำเสียของชุมชนเมืองยังไม่มีจัดการอย่างจริงจัง ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ ขาดงบประมาณในการบำรุงรักษา ไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ และขาดความร่วมมือจากประชาชนในการดูแลรักษา จากการตรวจสอบข้อมูลการจัดสร้างพื้นที่และระบบบำบัดน้ำเสียของเมืองในพื้นที่กลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่ในปัจจุบัน

พื้นที่	ประเภทของระบบ	ปีที่เปิดใช้
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	ระบบบำบัดน้ำเสียแบบคลองวนเวียน	2549
เทศบาลตำบลพนัสนิคม	บ่อฝั่ STABILIZATION POND	2549

เมื่อพิจารณาจากจำนวนชุมชนเมืองทั้งหมดในกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี รวม 56 ชุมชน คิดเป็นจำนวนเทศบาลที่มีระบบบำบัดน้ำเสียร้อยละ 3.57 ของจำนวนชุมชนทั้งหมด และในพื้นที่ควรมีการเร่งรัดและสนับสนุนให้ทุกชุมชนมีระบบบำบัดน้ำเสียครบทั้ง 56 ชุมชน

ชุมชนเมืองมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่กลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี จากการศึกษาโดยกรมควบคุมมลพิษ (2544) พบว่า องค์ประกอบและปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่กลุ่มน้ำบางปะกงในขยะมูลฝอยจำพวกเศษอาหารมีปริมาณสูงสุด คิดเป็น 211.33 (ร้อยละโดยน้ำหนัก) รองลงมา คือปริมาณขยะมูลฝอยจำพวกพลาสติก คิดเป็น 75.76 (ร้อยละโดยน้ำหนัก) กระดาษ แก้ว ไม้/ใบไม้ โลหะ ยาง/หนัง ผ้า หิน/กระเบื้อง และขยะมูลฝอยอื่นๆ โดยคิดเป็น 73.29, 30.09, 28.59, 22.44, 16.44, 14.21, 13.84 และ 14.02

(ร้อยละโดยน้ำหนัก) ตามลำดับ ทั้งนี้ ในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 5.22 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ.2546) ประเด็นปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนพบว่า สาเหตุของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่มาจากหลายๆ สาเหตุ ได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยและของเสีย ไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ของตนเอง ระบบการกำจัดขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพ บุคลากร/เครื่องจักร อุปกรณ์ไม่เพียงพองบประมาณมีจำกัด ใช้วิธีการกำจัดที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หรือขาดความร่วมมือจากประชาชน เป็นต้น โดยสาเหตุต่างๆ เหล่านี้ จะส่งผลต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอนาคต และยังมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหามากยิ่งขึ้นด้วย จากการตรวจสอบข้อมูลการจัดสร้างพื้นที่และระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระบบกำจัดขยะชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

พื้นที่	ประเภทของระบบ	ปีที่เปิดใช้
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	2541
เทศบาลตำบลบางคล้า	ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	2542
เทศบาลตำบลพนัสนิคม	ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	2549
เทศบาลเมืองบ้านบึง	ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล	2549

ชุมชนเมืองในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 56 ชุมชน มีระบบกำจัดขยะชุมชนที่ถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 4 แห่ง ดังตารางที่ 5 ซึ่งเป็นเป็นร้อยละ 7.14 ของจำนวนชุมชนทั้งหมด ซึ่งควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนที่เหลืออีก 52 ชุมชน มีระบบกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลครบถ้วนทุกแห่ง

ชุมชนเมืองมีการจัดการสิ่งแวดล้อมของเมืองที่ดี

ในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี มีพื้นที่ที่เป็นเขตเทศบาลหรือชุมชนเมืองทุกขนาดรวม 56 แห่ง ปัญหาการขยายตัวของชุมชนเมืองในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรีในพื้นที่เมืองที่สำคัญพบในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา และนครนายก ซึ่งมีชุมชนเมืองที่มีขนาดใหญ่ และบทบาทความสำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง โดยมีชุมชนเมืองที่อยู่ในระดับเทศบาลเมืองที่สำคัญ 2 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาลเมืองนครนายก ส่วนพื้นที่ในระดับรองลงมา ซึ่งมีประชากรมากกว่า 5,000 คน ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา (2) เทศบาลตำบลท่าข้าม จังหวัดฉะเชิงเทรา (3) เทศบาลตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (4) เทศบาลตำบลบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา (5) เทศบาลตำบลหัวสำโรง จังหวัดฉะเชิงเทรา และ (6) เทศบาลตำบลบ้านนา จังหวัดนครนายก ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในลุ่มน้ำ

ปัญหาในการพัฒนาชุมชนเมืองของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่และทำเลที่ตั้งเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา ด้วยเป็นจังหวัดที่อยู่ระหว่างกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก เช่น พื้นที่แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ตลอดจนเส้นทางผ่านสู่ประเทศกัมพูชาที่จังหวัดสระแก้ว และมีระยะทางไม่เกิน 100 กิโลเมตร การคมนาคมระหว่างพื้นที่มีความสะดวกสบาย ทำให้ชุมชนเมืองฉะเชิงเทราขยายตัวอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด ประชากรในบริเวณใกล้เคียงมีการโยกย้ายไปมา และบางครั้งประชากรวัยทำงานในภาคตะวันออกได้อาศัยจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่พักอาศัย เพื่อเดินทางเข้าทำงานในกรุงเทพฯ รวมถึงประชากรในกรุงเทพฯ ได้มีการขยายขยายออกสู่ชานเมืองบริเวณด้านจังหวัดฉะเชิงเทรามากขึ้น ทั้งนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรามีสัดส่วนของประชากรเทียบกับขนาดของพื้นที่ ยังจัดอยู่ในระดับประชากรเบาบาง จึงสามารถรองรับการขยายตัวได้จากพื้นที่โดยรอบได้ แต่ทั้งนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรายังคงพบกับปัญหา คือ มีระบบโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อความเจริญเติบโต เช่น ถนนบางแห่งเป็นหลุมเป็นบ่อไม่เหมาะแก่การสัญจร ถนนบางแห่งไม่สามารถใช้การได้ในฤดูฝน จุดตัดของถนนหลวงเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ทางรถไฟยังขาดสถานีพักและรับผู้คอนเทนเนอร์ นอกจากนี้ พบว่าชุมชนเมืองที่ได้รับการพัฒนาด้านตะวันตกและริมแม่น้ำบางปะกงยังไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร มีการขยายตัวซ้ำเนื่องจากข้อจำกัดของสภาพพื้นที่และเส้นทางคมนาคม การติดต่อระหว่างชุมชนบางแห่งยังไม่สะดวกและไม่สามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล สำหรับชุมชนทางด้านตะวันออกของจังหวัดจะมีการขยายตัวเร็วกว่า เนื่องจากเส้นทางคมนาคมสะดวก แต่ในภาพรวมการให้บริการของชุมชนยังไม่ทั่วถึง ปัญหาการพัฒนาด้านบริการสังคม การสาธารณสุข และการสื่อสารไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่กว้างขวาง และในชุมชนขนาดเล็กยังขาดการให้บริการด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ชุมชนต่างๆ ส่วนแต่มีอัตราการขยายตัวสูงจนประสบปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เหมาะสม เพราะขาดการปฏิบัติและบังคับใช้ตามผังเมืองที่วางไว้ (สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2549)

ปัญหาในการพัฒนาชุมชนเมืองของจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งในการพัฒนาของชุมชนและอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมขาดการกำกับโดยผังเมืองที่ดี โดยเฉพาะสองฝั่งแม่น้ำนครนายก และการวางผังเมืองรวมทั้งจังหวัดยังไม่แล้วเสร็จ จึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ไร้กฎหมาย และขาดการกำกับดูแล ทั้งนี้ จังหวัดนครนายกยังคงพบกับปัญหา คือ การพัฒนาการผังเมืองยังคงเชิงซ้ำ เพราะผลพวงจากอดีตที่ไม่ได้รับความสนใจและในปัจจุบันขาดแคลนงบประมาณ การพัฒนาของชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรม ขาดการกำกับโดยผังเมือง โดยเฉพาะสองฝั่งของแม่น้ำนครนายก ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ ลงสู่แม่น้ำนครนายก แต่ยังคงขาดงบประมาณในการแก้ไข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับยังขาดความร่วมมือ บูรณาการการพัฒนาพื้นที่เป็นระบบภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกันของจังหวัด

สำหรับพื้นที่สีเขียว ซึ่งโดยทั่วไปเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ สำหรับการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนเมือง พบว่า ส่วนใหญ่ในทุกเทศบาลมีการจัดพื้นที่สวนสาธารณะ สวนหย่อมและสวนสุขภาพ ซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่สีเขียวเพื่อบริการของชุมชน แต่ไม่มีเทศบาลใดมีการจัดเก็บข้อมูลที่ชัดเจน เมื่อพิจารณาจาก

โครงการศึกษาของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เสนอแนะให้ชุมชนเมืองทุกแห่งควรมีพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสม โดยชุมชนเมืองขนาดเล็ก ได้แก่ เทศบาลตำบล ควรมีพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนอย่างน้อย ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน และพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการอย่างน้อย ร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน ส่วนชุมชนเมืองขนาดกลาง ได้แก่ ชุมชนระดับเทศบาลเมือง ควรมีพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนร้อยละ 10 และพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการอย่างน้อยร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน ซึ่งเมื่อนำมาประเมินขนาดพื้นที่ของเทศบาลต่างๆ ในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี พื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมตามเกณฑ์ดังกล่าวสำหรับเมืองอย่างยั่งยืน ดังตารางที่ 6

**ตารางที่ 6 พื้นที่สีเขียวสำหรับการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนเมือง
ในลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ปี พ.ศ.2551**

เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่สีเขียวที่เหมาะสม (ตร.กม.)	
		พื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน	พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	12.76	1.28	0.64
เทศบาลเมืองปราจีนบุรี	8.34	0.83	0.42
เทศบาลเมืองนครนายก	15.87	1.59	0.79
เทศบาลเมืองหนองปรือ	45.54	4.55	2.28
เทศบาลเมืองบ้านสวน	7.87	0.79	0.39
เทศบาลเมืองสนนาค	2.76	0.28	0.14
เทศบาลเมืองสระแก้ว	28.00	2.80	1.40
เทศบาลตำบลหัวสำโรง	8.88	0.89	0.27
เทศบาลตำบลแปลงยาว	14.20	1.42	0.43
เทศบาลตำบลทุ่งสะเดา	8.75	0.88	0.26
เทศบาลตำบลสนามชัยเขต	5.00	0.50	0.15
เทศบาลตำบลพนมสารคาม	2.30	0.23	0.07
เทศบาลตำบลเขาหินซ้อน	12.59	1.26	0.38
เทศบาลตำบลเกาะขนุน	3.60	0.36	0.11
เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์	1.00	0.10	0.03
เทศบาลตำบลบางวัว	2.50	0.25	0.08
เทศบาลตำบลบางปะกง	1.30	0.13	0.04
เทศบาลตำบลท่าสะอ้าน	1.05	0.11	0.03
เทศบาลตำบลท่าข้าม	20.22	2.02	0.61
เทศบาลตำบลบางน้ำเปรี้ยว	1.65	0.17	0.05
เทศบาลตำบลบางขนาก	5.80	0.58	0.17
เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี	0.39	0.04	0.01
เทศบาลตำบลปากน้ำ	10.07	1.01	0.30
เทศบาลตำบลนครเนื่องเขต	1.50	0.15	0.05
เทศบาลตำบลบางคล้า	6.53	0.65	0.20
เทศบาลตำบลโคกมะกอก	15.50	1.55	0.47

ตารางที่ 6 พื้นที่สีเขียวสำหรับการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนเมือง
ในกลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ปี พ.ศ.2551 (ต่อ)

เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่สีเขียวที่เหมาะสม (ตร.กม.)	
		พื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน	พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ
เทศบาลตำบลโคกปีบ	5.35	0.54	0.16
เทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์	6.20	0.62	0.19
เทศบาลตำบลรอกสมบูรณ	13.00	1.30	0.39
เทศบาลตำบลประจันตคาม	2.00	0.20	0.06
เทศบาลตำบลบ้านสร้าง	16.00	1.60	0.48
เทศบาลตำบลนาดี	13.00	1.30	0.39
เทศบาลตำบลสระบัว	4.25	0.43	0.13
เทศบาลตำบลเมืองเก่า	10.00	1.00	0.30
เทศบาลตำบลบ้านนาปรือ	2.00	0.20	0.06
เทศบาลตำบลกบินทร์	4.48	0.45	0.13
เทศบาลตำบลองครักษ์	1.36	0.14	0.04
เทศบาลตำบลบ้านนา	2.50	0.25	0.08
เทศบาลตำบลเกาะหวาย	2.00	0.20	0.06
เทศบาลตำบลท่าช้าง	1.00	0.10	0.03
เทศบาลตำบลทำนุญมี	18.20	1.82	0.55
เทศบาลตำบลเกาะจันทร์	96.50	9.65	2.90
เทศบาลตำบลบ่อทอง	12.63	1.26	0.38
เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์	1.20	0.12	0.04
เทศบาลตำบลบางพระ	11.69	1.17	0.35
เทศบาลตำบลหนองตำลึง	6.38	0.64	0.19
เทศบาลตำบลพานทอง	7.50	0.75	0.23
เทศบาลตำบลหนองใหญ่	5.69	0.57	0.17
เทศบาลตำบลหัวกุ่มแจ	1.80	0.18	0.05
เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว	6.22	0.62	0.19
เทศบาลตำบลคลองตำหรุ	19.50	1.95	0.59
เทศบาลตำบลบ้านบึง	8.02	0.80	0.24
เทศบาลตำบลเขาฉกรรจ์	8.71	0.87	0.26
เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น	5.50	0.55	0.17
เทศบาลตำบลศาลาลำดวน	3.52	0.35	0.11
เทศบาลตำบลท่าเกษม	11.20	1.12	0.34
รวมพื้นที่ชุมชนทั้งหมด	551.37	55.17	18.96

นอกจากนี้ ในปัจจุบันได้มีการจัดทำผังเมืองรวมชุมชนในพื้นที่กลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี ที่ประกาศใช้แล้วรวมทั้งสิ้น 10 ผัง และอยู่ระหว่างการจัดทำ 8 ผัง รายละเอียดดังตารางที่ 7 และตารางที่ 8

ตารางที่ 7 ผังเมืองรวมที่มีการประกาศใช้แล้วในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

ผังเมืองรวมที่ประกาศใช้แล้ว ปี พ.ศ.2548

พื้นที่	ชื่อผัง	ขอบเขตพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ปีที่ประกาศใช้	วัน เดือน ปี ที่ ประกาศใช้	วันเดือนปีที่ หมดอายุ
อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 335 เล่มที่ 114 ตอนที่ 22	เมืองฉะเชิงเทรา	ไม่ระบุ	2540	2 ก.ค. 2540	1 ก.ค. 2547
อำเภอบางคล้า	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 435 เล่มที่ 116 ตอนที่ 131ก	เมืองบางคล้า	ไม่ระบุ	2540	20 ธ.ค. 2540	19 ธ.ค. 2547
อำเภอเมืองนครนายก	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 280 เล่มที่ 113 ตอนที่ 49ก	เมืองนครนายก	ไม่ระบุ	2539 (อยู่ระหว่างเตรียมประกาศราชกิจจานุเบกษา)	10 ต.ค. 2539	9 ต.ค. 2546
อำเภอกบินทร์บุรี	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 448 เล่มที่ 117 ตอนที่ 52ก	เมืองกบินทร์บุรี	ไม่ระบุ	2538	3 ก.ค. 2538	2 ก.ค. 2548
อำเภอเมืองปราจีนบุรี	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 411 เล่มที่ 116 ตอนที่ 56ก	เมืองปราจีนบุรี	ไม่ระบุ	2542 (ระหว่างปิดประกาศ 90 วัน ตั้งแต่วันที่ 9 พ.ย. 2548 ถึง 6 ก.พ. 2549)	2 พ.ย. 2542	1 ก.ค. 2548
อำเภอบ้านบึง	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 285 เล่มที่ 113 ตอนที่ 50ก	เมืองบ้านบึง	ไม่ระบุ	2539 (อยู่ระหว่างวิเคราะห์ จัดทำผังร่างและท้องถิ่นขอ วางผังเมือง)	11 ต.ค. 2539	10 ต.ค. 2546
อำเภอเมืองชลบุรี	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 86 เล่มที่ 107 ตอนที่ 132	เมืองชลบุรี	ไม่ระบุ	2333 (อยู่ระหว่างกรมฯ จัดทำร่างที่แก้ไขส่งกฤษฎีกา)	30 มิ.ย. 2533	29 มิ.ย. 2540
อำเภอแก่งคอย	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 296 เล่มที่ 103 ตอนที่ 69ก	เมืองแก่งคอย	ไม่ระบุ	2546	26 พ.ย. 2539	25 พ.ย. 2546
อำเภอหนองแค	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 470 เล่มที่ 117 ตอนที่ 113ก	เมืองหนองแค	ไม่ระบุ	2538 (ผังเมืองรวมทำการถ่ายโอนภารกิจส่งมอบท้องถิ่น 20 ม.ค. 2548 เทศบาลตำบลหนองแค)	1 ธ.ค. 2538	30 พ.ย. 2548

ผังเมืองรวมที่ประกาศใช้แล้ว ปี พ.ศ.2549

พื้นที่	ชื่อผัง	ขอบเขตพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ปีที่ประกาศใช้	วัน เดือน ปี ที่ประกาศใช้	วันเดือนปีที่หมดอายุ
อำเภอบางปะกง	กฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับที่ 317 เล่มที่ 114 ตอนที่ 22ก	ชุมชนบางปะกง	ไม่ระบุ	2540	20 มิ.ย. 2540	19 มิ.ย. 2547

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2550

ตารางที่ 8 ผังเมืองรวมที่อยู่ระหว่างดำเนินการในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี

พื้นที่	ชื่อผัง	ขอบเขตพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	สถานะดำเนินการ
อำเภอแปลงยาว	ชุมชนหัวสำโรง (อำเภอแปลงยาว)	ชุมชนหัวสำโรง	ไม่ระบุ	ผังเมืองรวมเปิดพื้นที่ใหม่ ปี พ.ศ.2547 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำร่าง
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว	ชุมชนบางน้ำเปรี้ยว-บางชนาก	ชุมชนบางน้ำเปรี้ยว- บางชนาก	ไม่ระบุ	ผังเมืองรวมเปิดพื้นที่ใหม่ ปี พ.ศ.2546 วิเคราะห์ข้อมูลจัดทำผังร่าง
อำเภอปากพลี	ชุมชนเกาะหวาย (อำเภอปากพลี)	ชุมชนเกาะหวาย (อำเภอปากพลี)	ไม่ระบุ	ผังเมืองรวมเปิดพื้นที่ใหม่ ปี พ.ศ.2547 ระหว่างวิเคราะห์จัดทำผังร่าง
อำเภอองครักษ์	ชุมชนองครักษ์	ชุมชนองครักษ์	ไม่ระบุ	ผังเมืองรวมเปิดพื้นที่ใหม่ ระหว่างการออก กฎกระทรวงเตรียมประชุมประชาชน
อำเภอบ้านสร้าง	ชุมชนบ้านสร้าง	ชุมชนบ้านสร้าง	ไม่ระบุ	ผังเมืองรวมเปิดพื้นที่ ปี พ.ศ.2547 ประชุม คณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง (เขตผัง) 30 กันยายน พ.ศ.2547
กิ่งอำเภอเกาะจันทร์	ชุมชนเกาะจันทร์	ชุมชนเกาะจันทร์	ไม่ระบุ	กฎกระทรวงผังเมืองรวม (ผังเมืองรวมเปิด พื้นที่ใหม่) ปี พ.ศ.2546 (กำลังอยู่ระหว่าง เตรียมประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้าน ผังเมือง (เขตผัง))
อำเภอบ่อทอง	ชุมชนบ่อทอง	ชุมชนบ่อทอง	ไม่ระบุ	กฎกระทรวงผังเมืองรวม (ผังเมืองรวมเปิด พื้นที่โครงการใหม่) ปี พ.ศ.2546 (กำลังอยู่ ระหว่างวิเคราะห์ จัดทำผังร่าง)
อำเภอหนองตำลึง	ชุมชนหนองตำลึง-พานทอง	ชุมชนหนองตำลึง- พานทอง	ไม่ระบุ	กฎกระทรวงผังเมืองรวม ผังเมืองรวมเปิด พื้นที่ใหม่ (กำลังอยู่ระหว่างเตรียมเสนอ ผังร่าง)

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2550